

de korántsem azért, mert magyar stílust keresett. Ha az akkori kritika azért hevült volna, úgy nagy embereket csinált volna Thoroczkyból, Zrumezky és Kósból, akik a magyar stílust a hagyományokban keresték. De az a destruktív kritika Lechnerben éppen a hagyományokkal való radikális szakítást ünnepelte s ezt állandóan hangsúlyozta is. Az ifjabb építészgeneráció egyik széleslátókörű tagja, Fiala F., a „Híd“ c. folyóirat 1927 nov. számában írja: „A legtragikusabb bukás talán a legzseniálisabb magyar építész, Lechnert érte, aki még életében belátta rettenetes tévedését. A legteljesebb jóhiszeműséggel hazudta nekünk az óindiai és perzsa építőmotívumokat s szeretete volna elhíttetni, hogy megtalálta a keresett kincset. Kecskeméten hatalmas épületet emelt a sárból vert viskókhoz szokott szikes talaj fölé. És ezzel elvégeztetett. Soha még magyar földön nem állt épület oly idegenül, magárahagyatott árván, mint e majolikadiszú tündérvár. Ossiánra rá lehetett hazudni az angolszászok ősi époszát, de Lechner alkotásaira azt, hogy az a magyar építőművészet, - soha!“ A „Magyarság“ 1931 jún. 11. számában Bodor A. tanár írja, hogy „Lechner nem ismerte talajunkat s a magyar népi építészet tanubizonyosságait, úgy vélte még, hogy építészeti multunk nem maradt, így kerámiai, textil stb. ornamentikából s az akkori délibábos fajrokonítók nyomán indiai s perzsa motívumokból szerkesztett magyaros külsőt, inkább építészeti ornamentikát. Érdekes, hogy egyetlen komoly utóda sem termett. Természetes, a tehetség nem utánozható, csak a külsőségeit utánozták. Elsősorban azok, akik arra és ennek élelmes kiárusítására alkalmasak. Míg az őt követő generáció, elsősorban Thoroczky Wigand, Kós, Zrumezky, a magyar ősi talajt hallgatták ki, annak lelkét, igényeit, népi építésünkben elmondott vallomásait. A Lechnert körülzibongó zajos udvarlók - kiket leginkább ő maga is megmosolygott s mélységesen legőgölt - a Japán-kávéházi márványasztalra firkált rajzait távozta után lemásolgatták, szajkózták s e morzsákból élőködtek. Lechner egyénisége csak a neki engedelmeskedő eszközöket választhatta munkatársul, részint azért, mert az anyagiakat, a tőkét is inkább ezek hozhatták, de aztán ezek a keskeny vállúak és hajlott orrúak nem is voltak képesek hagyatékát örökölni. . . Lechner élete későbbi szakaszaiban elkedvetlenedett ezektől a leghangosabb utánczóitól, akik túlhajtották szájalmas, émelygős mézeskalács-stílusú építéseikkel még akkor is, mikor erről az útról maga is már lelépett, főleg azért, mert róluk meglátta, hogy milyen messze távolodik szándékaitól. . . A mai, immár saját medrébe talált magyar építészet se feledkezhet meg róla. Persze, akik őt legszivajosabban idézik, látszólag ünneplik, ma is tőle és a magyarságtól egyaránt a legtávolabb állók, érdemeit azok méltatják, akik nem vallják magukat követőinek, akik a magyarországtól a magyar stílusra tértek, hogy magyar talajon magyar törzsbe oltsák.“ E néhány egybehangzó idézettel befejezhetjük. Ha ezzel szemben azzal a nemzeti stílüstörekvéssel akarunk foglalkozni, mely talajunkban